

SeAMKin ensimmäisen vuoden opiskelijat vahvoja tavoittelemaan haluamaansa tulevaisuutta

9.12.2024

SeAMKissa on seurattu opiskelijoiden yrittäjyysaikomusten kehittymistä ja niihin vaikuttavia tekijöitä jo vuodesta 2008 Entre Intentio -mittarin avulla. Vuoden 2024 syksyllä toteutettiin jälleen osana Co-Learn -hanketta Entre Intentio -mittaus ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Tarkoituksena oli selvittää ennen kaikkea opiskelijoiden innovointivalmiuksia.

Innovointivalmiudet ja yrittäjyysvalmiudet kulkevat käsi kädessä ja tarkoittavat hyvin pitkälle samaa asiaa. Yrittäjyyteen liittyvä osaaminen eli yrittäjyyskompetenssi on saanut huomiota korkeakoulujen yrittäjyyden edistämistyössä erityisesti sen jälkeen, kun Euroopan komissio julkaisi ns. EntreComp-viitekehyksen (ks. Bacigalupo ym., 2016). Siinä yrittäjyysosaaminen määritellään kompetenssiksi, jota tarvitaan kaikilla elämän osa-alueilla – se liittyy yhtä lailla työllistymiseen ja uralla etenemiseen kuin yrityksen perustamiseen (McCallum ym., 2018). Korkeakouluilla onkin erityinen tehtävä kehittää opiskelijoiden yrittäjyysosaamista työelämää varten.

Erilaisia yrittäjyyteen yhdistettyjä kompetensseja on löydetty useita ja ne liittyvät vahvasti innovointiosaamiseen. Schelfhout ym. (2016) nostavat esille esimerkiksi aloitekyvyn, luovuuden, suoritusorientaation, ongelmanratkaisukyvyn ja riskinsietokyvyn. Näitä kaikkia tarvitaan myös innovointiosaamisessa. EntreComp viitekehyksessä yrittäjyys nähdäänkin kyvyksi tuottaa arvoa muille ja viedä arvoa tuottavat ideat käytäntöön (Bagicalupo ym., 2016). Viitekehykseen liittyy kolme erillistä osa-aluetta: 1) ideat ja mahdollisuudet, 2) resurssit ja 3) toimeenpano (Bagicalupo ym., 2016).

EntreComp-viitekehykseen perustuen Joensuu-Salo ym. (2022) kehittivät mittariston yrittäjyyskompetenssien eri osa-alueiden mittaamiseen. Jokaiseen osa-alueeseen kuuluu viisi kysymystä, joiden pohjalta pystytään muodostamaan erilliset keskiarvomuuttujat. Kaikissa käytetään 7-portaista Likertin asteikkoa. Seuraavaksi tarkastellaan vuoden 2024 vastauksia yksittäisten väittämien osalta. Vastaajia aineistossa on 630 ja kaikki ovat ensimmäisen vuoden korkeakouluopiskelijoita.

Osaamista tarvitaan tarkoituksenmukaisten ja luovien ideoiden kehittämiseen

Ideat ja mahdollisuudet osa-alue sisälsi viisi väittämää (Kuvio 1). Korkein keskiarvo on kohdassa ”Kykenen aktiivisesti tavoittelemaan haluamaani tulevaisuutta” (ka. 4,9) ja matalin kohdassa ”Olen hyvä kehittämään luovia ja tarkoituksenmukaisia ideoita” (ka. 4,5). Onkin tärkeää, että ammattikorkeakoulussa pohditaan erilaisia oppimisympäristöjä, jotka kannustavat uusien mahdollisuuksien tunnistamiseen ja luovaan ideointiin. Tässä tarvitaan yhteistyötä niin yritysten kuin muidenkin sidosryhmien kesken. Positiivista on, että opiskelijat kokevat pääsääntöisesti osaamisensa vahvaksi sen suhteen, että he pystyvät tavoittelemaan aktiivisesti haluamaansa tulevaisuutta. Tähän liittyy tärkeä tunne siitä, että itselle tärkeisiin asioihin pystyy vaikuttamaan.

Kuvio1. Ideat ja mahdollisuudet: väittämien keskiarvot.

Resurssien osa-alueella selvästi korkeimman keskiarvon saa väittämä ”En anna helposti periksi, vaan pysyn määrätietoisena” (ka. 4,9). Myös väittämä ”Minulla on vahva usko omiin kykyihini, joita myös kehitän” saa korkean keskiarvon (ka. 4,8). Sitä vastoin selvästi vähemmän uskoa opiskelijoilla on omaan osaamiseensa talous- ja raha-asioissa (ka. 4,0). Resurssien osa-alue on tärkeä sen vuoksi, että ideoiden edistäminen vaatii usein määrätietoisuutta ja sitä, että osaa löytää tarvittavat resurssien ideoiden toteuttamiseksi. Tämä on tärkeä kyky ylipäätänsä elämässä. Kuviossa 2 on esitetty väittämien keskiarvot. Tulokset osoittavat, että ammattikorkeakoulussa on tärkeää kehittää ymmärrystä taloudesta kaikkien opiskelijoiden kohdalla. Jokainen

tarvitsee sitä oman taloutensa hoitamiseen, mutta myös työelämässä taito on erittäin tärkeä ja liittyy myös innovaatio-osaamiseen.

Kuvio 2. Resurssit: väittämien keskiarvot.

Toimeenpanon taito on viimeinen kolmesta osa-alueesta (Kuvio 3). Sen osalta opiskelijoilla oli korkea keskiarvo väittämässä ”Osaan analysoida ja ottaa opiksi onnistumisista ja epäonnistumisista, omista ja muiden” (ka. 5,0). Myös organisointikyky ja asioiden tärkeysjärjestykseen laittaminen sai korkean keskiarvo (ka. 4,8). Toisaalta yllättävän heikko keskiarvo oli väittämässä ”Tiedän, miten verkostoidutaan ja rakennetaan tuloksellista yhteistyötä” (ka. 4,1). Verkostoitumisen taito on erittäin tärkeä osatekijä myös innovaatioiden kehittämisessä. Ensimmäisen vuoden opiskelijoilla ei välttämättä ole muodostunut vielä verkostoja, joita hyödyntää eri tilanteissa. Onkin erityisen tärkeää, että ammattikorkeakoulujen oppimisympäristöt ovat sellaisia, jotka edistävät verkostoitumista sekä muiden opiskelijoiden, mutta myös työelämän kanssa.

Kuvio 3. Toimeenpanon taito: väittämien keskiarvot.

Yrittäjyys- ja innovointiosaamisen arviointi korkeinta liiketalouden alalla ja heikointa sosiaali- ja terveysalalla

Kaikista osa-alueista muodostettiin vielä erillisen keskiarvomuuttujat (Kuvio 4). Niiden luotettavuus oli hyvä, kun tarkasteltiin faktorilatauksia ja reliabiliteettia. Osa-alueista korkeimman keskiarvon sai ”idea ja mahdollisuudet” (ka. 4,7) ja heikoimman ”resurssit” (ka. 4,5). Tämän perusteella erityisesti resurssien osa-alueeseen kannattaa kiinnittää huomiota, kun kehitetään oppimisympäristöjä. Toisaalta kaikki osa-alueet ovat tärkeitä sekä yrittäjyys- että innovointivalmiuksien kannalta ja kaikissa niissä on vielä kehitettävää.

Kuvio 4. Yrittäjyyskompetenssien osa-alueet ja niiden keskiarvot.

Seuraavaksi tarkastellaan eri osa-alueiden keskiarvojen eroja koulutusaloittain. On huomattava, että vastaajamäärät vaihtelivat suuresti eri koulutusalojen kesken. Kulttuurialalta on 22 vastaajaa, luonnonvara- ja ympäristöalalta 54 vastaajaa, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta 11 vastaajaa, sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta 148 vastaajaa, tekniikan ja liikenteen alalta 205 vastaajaa ja yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta 180 vastaajaa.

Ideat ja mahdollisuudet osa-alueella (Kuvio 5) korkein keskiarvo oli yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan opiskelijoilla (ka. 5,0). Selvästi matalampi keskiarvo oli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opiskelijoilla (ka. 4,3) sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opiskelijoilla (ka. 4,4). Muilla aloilla keskiarvot vaihtelivat välillä 4,6–4,7.

Kuvio 5. Ideat ja mahdollisuudet osa-alueen keskiarvot koulutusaloittain.

Resurssien osa-alue (Kuvio 6) noudattaa samaa linjaa. Korkein keskiarvo (ka. 4,8) on jälleen yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan opiskelijoilla ja matalin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opiskelijoilla (ka. 4,1). Kohtuullisen matala keskiarvo on myös kulttuurialan opiskelijoilla (ka. 4,2). Resurssien osa-alueeseen liittyi väittää talouden ja raha-asioiden ymmärtämisestä. Liiketalouden alan opintoihin kuuluu luonnostaan näitä aihepiirejä, mitä saattaa heijastua opiskelijoiden omiin arvioihin osaamisestaan. Resurssien osa-alue on kuitenkin tärkeä kaikilla aloilla ja olisikin mietittävä, miten erityisesti sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opiskelijoiden osaamista tässä voitaisiin entisestään kehittää.

Kuvio 6. Resurssit osa-alueen keskiarvot koulutusaloittain.

Myös toimeenpanon taidon osa-alueella (Kuvio 7) toistuu sama kaava. Korkein keskiarvo on yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan opiskelijoilla (ka. 4,9) ja matalin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opiskelijoilla (ka. 4,3). Vaikka matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opiskelijat arvioivat ideoiden ja mahdollisuuksien osa-alueen heikommaksi kuin useimmat muut opiskelijat (sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita lukuun ottamatta), arvioivat he toimeenpanon taitoon liittyvän osaamisen vuorostaan korkeammaksi (ka. 4,7) kuin useimmat muut.

Erot koulutusalojen välillä voivat johtua monesta asiasta. On muistettava, että tulokset perustuvat opiskelijoiden omaan arviointiin ja jostain syystä esimerkiksi naisilla on usein alhaisemmat arviot omista kyvyistään (ks. Dickerson & Taylor, 2000). Sosiaali- ja terveysalalla opiskelee enemmän naisia kuin miehiä, mikä saattaa heijastua heidän omiin arvioihinsa. Toisaalta tämä ei pelkästään selitä tuloksia. Voi olla, että liiketalouden opiskelijoiksi hakeutuu lähtökohtaisesti sellaisia opiskelijoita, joilla on vahvemmat kyvyt innovointi- ja yrittäjyysosaamisessa.

Kuvio 7. Toimeenpanon taito osa-alueen keskiarvot koulutusaloittain.

Lopuksi

Tulokset osoittavat, että yleisesti ottaen opiskelijat tarvitsevat kehittymistä vielä erityisesti suhteessa luovien ja tarkoituksenmukaisten ideoiden kehittämiseen, talous- ja raha-asioiden ymmärtämiseen, verkostoitumiseen ja tuloksellisen yhteistyön luomiseen. Kaikki nämä ovat sellaisia asioita, jotka pitäisi huomioida ammattikorkeakoulun opetuksessa ja pohtia miten opiskelijoita tuetaan näissä kehittymisessä. Osaamista voidaan kehittää normaalisti opintojaksojen yhteydessä, mutta samalla olisi mietittävä uudenlaisia yhteistyömuotoja ja oppimisympäristöjen kehittämistä, jotka tukevat yrittäjämäistä oppimista ja yrittäjyysaikomusten kehittymistä. Esimerkiksi mentorointi ja verkostoituminen yrittäjien ja alan ammattilaisten kanssa voivat tukea opiskelijoiden oppimista ja ymmärrystä käytännön kokemuksen kautta siitä, miten yritysmaailma toimii.

Euroopan unionin osarahoittamassa Co-Learn! Yritykset ja korkeakoulut yhteistyössä tutkimus- ja innovointivalmiuksia kehittämässä -hankkeessa kehitetään, pilotoidaan ja juurrutetaan uusi Co-Learn -malli yritysten, ammattikorkeakouluopettajien ja opiskelijoiden yhteistyön tiivistämiseen ja innovointivalmiuksien ja TKI-yhteistyön kehittämiseksi. Näitä tuloksia pystytään hyödyntämään mallin kehittämisessä ja sen miettimisessä, mihin asioihin on syytä kiinnittää huomiota. Tärkeää on rakentaa sellaisia malleja, jotka edistävät opiskelijoiden verkostoitumista eri sidosryhmien kanssa ja kannustavat luovuuteen, mutta samalla myös yritysten tarpeiden huomioimiseen. On myös hyödyllistä pohtia, miten erilaisten ideoiden arvioimisessa huomioidaan talouteen liittyvät seikat, jotta ideoista voisi oikeasti olla hyötyä yritysten innovaatioiden kehittämisessä.

Sanna Joensuu-Salo
tutkijayliopettaja, dosentti
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Emmi Tuurinkoski

Lähteet

Bacigalupo, M., Kampylis, P., Punie, Y., & Van Den Brande, L. (2016). *EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework.* Publication Office of the European Union.

Dickerson, A., & Taylor, M. A. (2000). Self-Limiting Behavior in Women: Self-Esteem and Self-Efficacy as Predictors. *Group & Organization Management*, *25*(2), 191-210. https://doi.org/10.1177/1059601100252006

Joensuu-Salo, S., Viljamaa, A., & Varamäki, E. (2022). Testing the EntreComp framework and its relation to start-up behaviour in seven European countries. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, *29*(6), 920-939. https://doi.org/10.1108/JSBED-04-2021-0156

McCallum, E., Weicht, R., McMullan, L., & Price, A. (2018). *EntreComp into action – Get inspired, make it happen: A user guide to the European Entrepreneurship Competence Framework*. Publications Office of the European Union.

Schelfhout, W., Bruggeman, K., & De Maeyer, S. (2016). Evaluation of entrepreneurial competence through scaled behavioural indicators: Validation of an instrument. *Studies in Educational Evaluation, 51*, 29-41.